

PBL kompetens

PBL webbutbildningar

Ny på jobbet som översiktsplanerare

Diskussionsfrågor till lektionerna i
webbutbildningen

för reflektion och erfarenhetsutbyte i små eller stora grupper

Innehållsförteckning

Diskussionsfrågor till lektionerna i webbutbildningen	1
Introduktion.....	3
Lektion 1 – Introduktion till översiktsplanering	3
Lektion 2 – Planeringsstrategin.	3
Lektion 3 – Ändra översiktsplanen.....	4
Lektion 4 - Vad ska ingå i översiktsplanen?	4
Lektion 5 – Översiktsplanera för en hållbar utveckling	5
Lektion 6 – Initiera arbetet och föra tidig dialog	5
Lektion 7 – Formulera vision, mål och strategier	5
Lektion 8 – Göra avvägningar och redovisa ställningstaganden	6
Lektion 9 – Samråda, ställa ut (granska) och anta.....	6
Lektion 10 – Genomföra och följa upp.....	7

Introduktion

Detta är ett kompletterande material med diskussionsfrågor till webbutbildningen Ny på jobbet som översiktsplanerare. Frågorna riktar sig i första hand till den kommunala organisationen eftersom det är kommunen som har ansvar för översiktsplaneringen. Länsstyrelsen har en viktig roll i kommunens översiktsplanering med att bland annat ge råd och stöd. I det hänseendet är diskussionsfrågorna även till nytta för handläggare på länsstyrelsen.

Inte minst hoppas vi att diskussionsfrågorna underlätta för grupper av handläggare, regionalt eller lokalt, att gå kursen gemensamt och att knyta egna vardagssituationer och problem till kursinnehållet via samtal och erfarenhetsutbyte med andra.

Frågor till varje lektion finns i detta dokument och de finns på Powerpoint/PDF under fliken Övningsmaterial vid respektive lektion. Diskussionsfrågorna har inget facit utan syftar till samtal och ibland till att söka information i utbildningen och på Boverkets PBL kunskapsbanken.

Lycka till!

Lektion 1 – Introduktion till översiktsplanering

Vad är en översiktsplan? Diskutera på vilket sätt det är ett politiskt dokument. Hur jobbar du tillsammans med till de förtroendevalda i din kommun? Vad tycker de förtroendevalda är viktigt i ert arbete med översiktsplanering?

Diskutera hur länsstyrelsen använder översiktsplanen i sitt dagliga arbete och ge exempel på ärenden där översiktsplanen används som underlag för beslut.

Vilka andra aktörer använder översiktsplanen i sitt arbete? Ge exempel på vad de använder översiktsplanen till.

En översiktsplan medför oftast betydande miljöpåverkan, vilket innebär att en strategisk miljöbedömning ska genomföras. Vilka formella krav ställer miljöbalken (MB) på hur en sådan miljöbedömning ska gå till?

Diskutera vilka fördelar det innebär att bjuda in allmänheten och inkludera länsstyrelsen tidigt i processen.

Lektion 2 – Planeringsstrategin.

Vad ska en planeringsstrategi innehålla?

Vad blir konsekvensen om kommunfullmäktige inte antar en planeringsstrategi inom lagstyrt tidsintervall? Diskutera vad det skulle innebära för kommunen.

Om kommunen i sitt beslut om planeringsstrategin angett att översiktsplanen inte är aktuell i alla delar, vilka vägval står kommunen inför?

Varför är det lämpligt att göra en uppföljning av den strategiska miljöbedömningen (6 kap, 19§ i MB) i samband med aktualitetsbedömningen?

Diskutera vad som ska göras om kommunen upptäcker att en åtgärd har påverkat miljön negativt, på ett sätt som de inte kunnat förutse när de tog fram översiktsplanen.

Vad ska länsstyrelsens underlag till planeringsstrategin innehålla och när ska det lämnas?

Vilka myndigheter kan länsstyrelsen behöva remittera när de arbetar med sitt underlag till planeringsstrategin? Ge exempel på olika intressenter, både inom och utanför länsstyrelsen som kan behöva vara med i arbetet.

Lektion 3 – Ändra översiktsplanen

Finns det något exempel på en ändring av gällande översiktsplan i din kommun? Diskutera i så fall hur man har redovisat sambanden med, och konsekvenserna för översiktsplanen som helhet.

Ge exempel på situationer då det är lämpligt att göra en ändring för en viss geografisk del i kommunen.

När är det lämpligt att göra en ändring genom tillägg för att tillgodose ett visst allmänt intresse. Ge exempel på frågor som kan behandlas genom tillägg.

I Blekinge har flera kustkommuner samarbetat med att ta fram en gemensam havsplan. Har ni något exempel på geografiskt område som ni samarbetat kring med grannkommuner?

Lektion 4 - Vad ska ingå i översiktsplanen?

Vad måste ingå i översiktsplanen enligt PBL? Ange lagstöd.

Studera översiktsplanen från din kommun. Gå igenom på vilket sätt:

- hur kommunen har tagit hänsyn till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter,
- vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen innebär.

Diskutera vad som menas med ekosystemtjänster och hur de kan kopplas till de allmänna intressena. Ge exempel på olika typer av ekosystemtjänster.

I översiktsplanen ska kommunen redovisa sin syn på risker för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade. Vilket underlag kan man använda sig av för att göra en sådan riskbedömning? Vilka risker finns det i din kommun? Vilka åtgärder kan man vidta för att minimera dessa risker?

Lektion 5 – Översiktsplanera för en hållbar utveckling

I exemplet från Malmö stad, betonar de vikten av att arbeta med en hållbarhetsbedömning i översiktsplaneprocessen, istället för en separat miljöbedömning. Vilka är fördelarna med detta arbetssätt? Hur gör ni i er kommun? Vilka är för- och nackdelarna med ert arbetssätt?

Läs igenom Agenda 2030 med FN:s 17 hållbarhetsmål. Diskutera vilka behov ni har i er kommun just nu som anknyter till hållbarhetsmålen.

Har ni tillräckligt med underlag och kunskap för att kunna hantera klimatförändringar och klimatanpassning i översiktsplaneringen? Vilka scenarion gällande klimatanpassning finns i er kommun?

I Blekinge har flera kommuner samverkat i arbetet med Blekinge havsplan. Har ni något liknande samarbete idag eller ser ni något område eller speciell fråga där ni skulle behöva samverka kring? Finns det några fördelar och/eller utmaningar med detta arbetssätt?

Varje kommun ska ha riktlinjer för bostadsförsörjningen. Hur hanterar ni dessa i din kommun som planeringsunderlag för översiktsplanen?

Lektion 6 – Initiera arbetet och föra tidig dialog

Diskutera likheter och skillnader i hur de olika kommunerna (Älvkarleby, Åre, Luleå och Arvidsjaur) har organiserat översiktsplanearbetet. Hur är arbetet med att ta fram översiktsplanen organiserat i din kommun? Vilka är styrkorna och vilka är de eventuella bristerna?

Diskutera vad som är viktigt att tänka på när man ska påbörja arbetet med att ta fram översiktsplanen. Hur går det till i din kommun?

Hur organiserar ni den tidiga dialogen i er kommun? I Karlskrona kommun tog de hjälp av en digital plattform för att ha en tidig dialog. Diskutera för- och nackdelar med att ta hjälp av ett digitalt verktyg i den tidiga dialogen.

På boverket.se finns Boverkets vägledning om medborgardialog. Diskutera vilken hjälp du kan ha av den i ditt arbete med att ta fram översiktsplanen.

Diskutera vilka fördelar som finns med att kommunen och länsstyrelsen för en tidig dialog kring översiktsplanen. Vad kan länsstyrelsen bidra med i en tidig dialog?

Lektion 7 – Formulera vision, mål och strategier

Varför ska en kommun arbeta med vision, mål och strategier?

I översiktsplanen är det obligatoriskt att ta ställning till och redovisa hur man har tagit ställning till nationella och regionala mål, planer och program som kan ha betydelse för översiktsplanen. Hur har ni hanterat det i din kommun? Hur vet man vilka som är relevanta att ta hänsyn till?

Diskutera på vilket sätt de allmänna intressen som kommunen anser vara relevanta, kan hjälpa till i arbetet med att identifiera vilka nationella och regionala mål, planer och program, som bör behandlas i översiktsplanen.

Ge exempel på och diskutera lämpliga kartläggningar och analyser som man behöver för att kunna kartlägga de specifika planeringsförutsättningarna i kommunen. Diskutera och motivera vilka kartläggningar och analyser som ni använder i din kommun.

Vilka olika tillvägagångssätt kan man använda sig av när man ska formulera vision och mål för en hållbar fysisk utveckling? Vad bör man tänka på när man ska formulera målen?

Diskutera hur man har gjort i Karlskrona kommun för att fånga den politiska viljeinriktningen i översiktsplanen. Hur gör ni i din kommun?

Lektion 8 – Göra avvägningar och redovisa ställningstaganden

Vilka faktorer spelar in och vad ska man tänka på när man gör avvägningar mellan olika intressen?

Diskutera era tankar och reflektioner kring hur Tyresö kommun arbetar med att redovisa sina ställningstaganden. Hur gör ni i din kommun?

Diskutera hur en aktuell översiktsplan med tydliga ställningstaganden påverkar och underlättar efterföljande planering och beslut.

Under framtagande av ett förslag till översiktsplan är processen sällan linjär. Det kan komma fram ny kunskap som medför att man behöver göra nya bedömningar av förslagets konsekvenser. Hur arbetar ni med att bedöma de konsekvenser som förslaget till översiktsplan kan innebära?

Lektion 9 – Samråda, ställa ut (granska) och anta

Med lagändringen som trädde i kraft 1 april 2020 har utställning ersatts med granskning. I det här avsnittet med övningsmaterial används begreppet granskning istället för ställa ut, men i utbildningen används det tidigare begreppet.

Vad innebär det att samråda om översiktsplanen och vilket är syftet med samrådet?

Vilka är obligatoriska samrådsparter och vilken roll har de i samrådet? Vilka andra parter ska ges möjlighet att delta i samrådet? Ange lagstöd.

Efter samrådet ska en samrådsredogörelse skrivas. Vem ansvarar för att ta fram denna? Vad ska ingå i den?

Vad skiljer processen för en kommunomfattande översiktsplan mot processen för en ändring av en viss del av kommunen?

Vad kan det få för konsekvenser om kommun och länsstyrelse inte är överens angående länsstyrelsens ingripandegrunder?

Vem i kommunen fattar beslut om antagande av översiktsplanen? När börjar översiktsplanen att gälla efter att den har blivit antagen? Ange lagstöd.

Lektion 10 – Genomföra och följa upp

Vilka olika aktörer inom respektive utanför den kommunala organisationen använder översiktsplanen i sitt arbete? Diskutera och ge gärna exempel på beslut från din kommun där de tillämpar och har nytta av översiktsplanen.

Hur genomför ni översiktsplanen i er kommun? Diskutera för- och nackdelar med hur ni gör idag och om ni har tankar och idéer om hur det skulle kunna göras ännu effektivare.

Diskutera varför översiktsplanen behöver följas upp och utvärderas. Vem är lämplig att ansvara för uppföljningen av översiktsplanen och diskutera varför det är så. Vem i din kommun har ansvar för uppföljningen av översiktsplanen?

På vilket sätt kan uppföljning och utvärdering av översiktsplanen fungera som underlag för prövningen av översiktsplanens aktualitet i planeringsstrategin?

Fick du några nya tankar och idéer till översiktplanarbetet i din kommun från reportaget i Arvidsjaur kommun? Diskutera!

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se